

МІЖКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ПАРЕМІЙ

Чернюк Н.І., к.філол.н., доц.,
Косенко О., студ. ПР-43

Дана робота посвячена дослідженню лінгвістичних проблем, пов'язаних з відображенням національної культури та історії у мовах. Об'єктом роботи виступають англійські, німецькі та українські прислів'я та приказки. Аналізуються матеріальні сторони життя народів – географічне положення, побут; духовні сторони носіїв мови – мораль, систему цінностей, менталітет, національний характер. Аналіз міжкультурних особливостей паремій, побудований на англійських, німецьких та українських прислів'ях та приказках, дає достатні аргументи для ґрунтовного дослідження загальнолюдських особливостей, ідентифікації притаманних їм спільних та відмінних рис.

В ході дослідження вперше використовується апарат аналізу паремій, що ґрунтується на співставленні окремих тематичних груп в різних мовах, що, як наслідок, ілюструє специфіку психології народу. Наприклад, у прислів'ях та приказках можна прослідкувати ставлення різних народів до праці. Англійські та німецькі паремії свідчать про етнокультурну орієнтацію на активну дію — лінощі, неробство тут оцінюються як диявольська спокуса, як неуцтво, навіть ментальна убогість.

Ditch-pond gathers silt. (англ.) Стоячий ставок збирає мул. *Devil finds work for lazy hands. (англ.)* Роботу для лінивих рук знаходить диявол. *Idleness is the root of all evil. (англ.)* Лінь — корінь всякого зла. *Auf der Bärenhaut liege,; sich auf die Bärenhaut legen. (нім.)* Байдики бити. *Mühe und Fleiß bricht alles Eis. (нім.)* Терпіння та наполегливість все здолають. *Der eine hat die Mühe, der andere schöpft die Brühe. (нім.)* Один — із сошкою, семеро — із ложкою.

Тобто праця здавна сприймалася як найвища чеснота людини.

Прислів'я та приказки, наділені експресивністю, вельми важливі у виконанні комунікативних функцій. Вони широко віддзеркалюють різноманітні сфери життя, такі як сучасні суспільні перетворення, сім'я, проблеми у колективі, подружніх стосунках.

A woman's blow never gave a black eye. (англ.) *Kleine Händel stärken die Liebe. Was sich liebt, das neckt sich. (нім.)* Милі посваряться

– краще помиряться. *All will come in the washing.* (англ.) *Nur Mut, es wird schon.* (нім.) Перемелеться – мука́ буде.

Спіраючись на форму та зміст прислів'їв та приказок, можна знайти міжмовні еквіваленти англійської, німецької та української мов у різних тематичних групах.

Порівнюючи деякі прислів'я та приказки, доходимо висновку, що зрозуміти загальний зміст паремій можна лише після переосмислення окремих їх компонентів. Ще одним яскравим прикладом є наступні паремії: англійське прислів'я «*Each bird loves to hear himself sing*» та німецький аналог «*Jedem Narren gefällt seine Karre*», що звучать в українській мові як «Гречана каша сама себе хвалить», але дослівно інтерпретуються відповідно як «Кожний птах полюбляє слухати свої пісні» та «Кожному дурню подобається свій капелюх».

Та чимало приказок і прислів'їв є «індивідуальними» — вони притаманні тільки одному народу та пов'язані з його цінностями, життєвим досвідом, історією. Зазвичай вони передаються в іншій мові описово чи називаючи загальний зміст паремії:

- *to be on Jack Jones* – бути самотнім;

before you can say Jack Robinson – вмиль (букв.: до того, як ти встигнеш сказати Джек Робінсон);

- *da bin ich schlecht verheiratet* – тут я сів у калошу (букв.: і тут мене невдало одружили);

- *bei jmdm. in der Kreide stehen* — бути чиймось боржником (букв.: бути у когось у крейді).

Лексика і структура висловлювань дозволяють зазирнути у внутрішній психічний світ представників даних народів з їх настроями та переживаннями і змалювати міжкультурну специфіку англійської, німецької та української мов.

Специфічні англійська та німецька лексика, граматики та ідіоматики, що інколи кардинально відрізняються від українських фольклорних еквівалентів, дають змогу відчутти історико-лексичний набір відмінностей, що існує між даними народами. Проведений аналіз дозволив дізнатися більше про систему їх моральних цінностей, менталітет та національний характер. Це дає можливість пізнати дійсність, специфічну й унікальну для кожного з цих народів.